

І. Ф. Горбенко

доцент кафедри видавничої справи та редагування
факультету журналістики
Запорізького національного університету,
кандидат філологічних наук, доцент (Україна)

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»

У статті подано комплексне дослідження блогів і буктрейлерів як об'єкта наукових розвідок студентів. У розвідці увагу зацентовано на тому, що буктрейлер — особливий тип репрезентації книги із використанням мережесевих технологій. У роботі визначено, що у книжкових блогах переважають: створення авторських рубрик та огляд книжкової продукції авторів, що отримали літературну премію. У дослідженні виокремлено такі основні види науково-дослідницької роботи із зазначеним об'єктом: підготовка тез доповідей і статей; індивідуальні завдання до дисциплін; написання курсових і бакалаврських творчих проєктів; участь у наукових і тематичних конкурсах.

I. F. Gorbenko

Internet resources as an object of scientific research for students of the educational program «Publishing and Editing»

The article presents a comprehensive study of blogs and trailers as an object of scientific research of students of the educational program «Publishing and Editing». In an era of the Internet, one of the urgent needs in Ukrainian society is the elimination of functional illiteracy. One way out of this situation for publishing companies is to use the latest book promotion tools, namely blogs and book trailers. These Internet resources combined several channels of communication with a potential consumer of a publishing product.

The results of the study give grounds to claim that the main types of scientific work with this object have become: preparation of abstracts of reports at the conference, articles in specialized scientific publications; carrying out individual tasks for disciplines — creating personal book blogs in social networks, book trailers and promo videos on various subjects («Marketing strategies of publishing», «Promotion of publishing products» etc.); writing course and bachelor's creative projects; preparation of works for participation in all-Ukrainian competition of scientific works; holding all-Ukrainian thematic competitions (All-Ukrainian festival of book trailers and promo videos «Book fashion»).

И. Ф. Горбенко

Интернет-ресурсы как объект научного исследования студентов образовательной программы «Издательское дело и редактирование»

В статье комплексно изучены блоги и буктрейлеры как объекты научных работ студентов образовательной программы «Издательское дело и редактирование». Внимание обращается на то, что одной из насущных проблем в украинском

обществе является ликвидация функциональной неграмотности, которая приводит к более негативным последствиям, чем первичная, вторичная и малограмотность. В исследовании указано, что результативным способом преодоления нежелания читать (воспринимать, осмысливать информацию) выступает использование издательскими структурами, библиотеками, образовательными учреждениями новых средств промоции книг, а именно, блогов и буктрейлеров. В работе акцентируется, что эти интернет-ресурсы соединили в себе несколько каналов коммуникации с потенциальным потребителем издательской продукции. Все эти факторы обусловили обращение студентов образовательной программы «Издательское дело и редактирование» к научному осмыслению темы использования способов интернет-промоции в качестве мощного механизма популяризации книжного продукта и возвращения моды на чтение в современном украинском социуме. В статье обращается внимание на то, что буктрейлер рассматривают как сложное соединение литературы, кинематографа и сетевых технологий, как особенный тип репрезентации книги. Анализируемый интернет-ресурс, максимально используя возможности изображения, а не показывая резюме книги, предполагает инновационный переход между разными видами искусства. В исследовании определено, что общими чертами мероприятий промоции книжных блогов выступают создание авторских рубрик, обзор книжной продукции авторов, которые получили литературную премию. Существенную роль играют и коллаборации с издательствами или бук-платформами, что превращается в розыгрыши или анбоксинги для потребителей контента. Обработка результатов опросов и анкетирований в студенческих работах дает возможность сделать заключение, что спросом пользуются видео с анонсом литературных мероприятий и онлайн-трансляций интервью с любимым писателем.

В статье выделены такие основные виды научно-исследовательской работы с указанным объектом, как подготовка тезисов докладов на конференции, статей в профильные научные издания; подготовка индивидуальных заданий к дисциплинам — создание собственных книжных блогов в социальных сетях, буктрейлеров и промороликов на разную тематику («Маркетинговые стратегии издательской деятельности», «Промоция издательской продукции» и другие дисциплины); написание курсовых и бакалаврских творческих проектов; подготовка работ для участия в Всеукраинском конкурсе научных работ; проведение всеукраинских тематических конкурсов (Всеукраинский фестиваль буктрейлеров и промороликов *Book fashion*).

У сучасній Україні початку XXI ст. гостро постає проблема функціональної неграмотності населення. Функціональна неграмотність гірша навіть за первинну, вторинну та малограмотність, оскільки вказує на більш глибокі порушення в механізмах мислення, сприйняття і пам'яті. Основною причиною виникнення цього явища більшість науковців вважає збільшення інформаційних потоків, що линули на людину із різних джерел.

Проблеми дітей і дорослих людей із читанням книг зумовлені різними чинниками: конкуренція книги із іншими засобами комунікації і інформування, недосконала маркетингова система книжкового ринку, суспільно-політичні, економічні тенденції останніх років тощо. Щоб зацікавити потенційного читача

і продати свій товар, видавці шукають нові способи промоції видавничого продукту. В умовах карантинних обмежень функціонування традиційних способів популяризації і розповсюдження книжкової продукції на перший план виходять новітні комунікаційні технології. Насамперед слід зауважити на широкому використанні мережі інтернет і відповідних різновидів інтернет-промоції видань. Одними з ефективних способів популяризації читання стали блог і буктрейлер, які поєднали в собі декілька комунікаційних каналів зв'язку із потенційним читачем.

До теоретичного осмислення категоріального апарату інтернет-ресурсів, як засобів промоції видавничої продукції, їх комунікативної ефективності зверталися такі українські дослідники як А. Бессараб, С. Водолазька, М. Каменська, Г. Ключковська, І. Копистинська, О. Нестеренко, Д. Олефір, О. Поціпук, О. Скібан, О. Скочинець, І. Столяр, В. Теремко, І. Тонкіх, Д. Фіалко, О. Хмельовська, В. Хміль-Чуприна та інші. Проте такий важливий напрямок, як студентські наукові дослідження інтернет-ресурсів як способу популяризації книг, потребує більш глибокого наукового осмислення.

Метою нашої статті є комплексне дослідження блогів і буктрейлерів як об'єкта науково-дослідної діяльності студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування».

Розповсюдження друкованої продукції (особливо книжкової) на сучасному українському видавничому ринку позначено рядом як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників. Насамперед, слід відзначити: небажання читати; низьку купівельну спроможність тої частини населення, яка прагне осмислювати і засвоювати нову інформацію; недосконалу державну систему підтримки вітчизняного виробника книжкового продукту. Особлива ця проблема загострилася протягом останнього року у зв'язку з неможливістю повноцінного функціонування традиційних каналів розповсюдження (книжкових магазинів, виставок ярмарків, літературних презентацій, авторських турне країною тощо) через умови карантинних обмежень як всередині країни, так і за її межами. Тому видавничі структури, бібліотечні заклади почали приділяти більшу увагу до інтернет-ресурсів як способів популяризації і рекламування книг. Всі ці чинники зумовили звернення студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» до наукового опрацювання теми використання буктрейлерів і блогів як потужного механізму популяризації книжкового продукту і повернення моди на читання у сучасному українському соціумі.

Актуальність зазначених вище тенденцій книгрозповсюдження стала причиною використання буктрейлерів і блогів як об'єкта наукових досліджень при підготовці виступів на конференціях і статей у галузевих наукових виданнях студентами освітньої програми «Видавнича справа та редагування»

факультету журналістики та Економіко-правничого фахового коледжу Запорізького національного університету. Насамперед, тут треба виокремити щорічну університетську науково-практичну конференцію студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода Наука». Аналізований об'єкт було висвітлено у таких доповідях: В. Санатарчук «Книжкові блоги як спосіб промоції видавничої продукції» 2019 рік [1]; А. Луценко «Блоги як спосіб промоції книжкової продукції», В. Санатарчук «Буктрейлер як сучасний спосіб медіапромоції книг» 2020 рік [2]; К. Дмитренко «Буктрейлери як спосіб промоції книжкових видань», А. Пугач «Книжкові блоги як спосіб промоції видавничого продукту» 2021 рік. Також дослідження студентів ЗНУ були представлені у вигляді виступів і публікацій в інших наукових закладах: В. Санатарчук «Співпраця видавництва із книжковими блогерами як спосіб видавничої промоції» (Сумський державний університет, 2019) [3]; В. Санатарчук, І. Горбенко «Буктрейлер як сучасний метод популяризації читання» (НУ «Запорізька політехніка», 2020) [4].

Практичне втілення науково-дослідних робіт студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» факультету журналістики та Економіко-правничого фахового коледжу Запорізького національного університету виявилось у створенні власних блогів у межах виконання індивідуальних завдань до вибіркових дисциплін («Маркетингові стратегії видавничої діяльності», «Промоція видавничої продукції»), написання курсових і бакалаврських творчих проєктів. Для прикладу наведемо блог, створений Валерією Санатарчук для написання творчого проєкту бакалавра [5]. За оновленням блогу стежить 407 підписників (2021 рік, у 2019 році, на момент створення творчого проєкту, — 254 підписники). Блог містить огляди прочитаних видань, інформацію про діяльність українських видавництв, книжкові плани і підсумки, дописи й історії про книжкові покупки, інформацію про участь у різних книжкових викликах («Книжкове бінго» від інтернет-книгарні «YaKaboо» і спільному книжковому челенджі під хештегом #читаю_в_січні, організованому Анною Лисенко-Гурською для популяризування читання). У блозі було проведено розіграш книги Тома Генкса «Історії, наклацані на друкарській машинці», яка вийшла друком у «Видавництві Старого Лева», впродовж якого спостерігалось підвищення активності аудиторії і зростання кількості підписників. Студентка взяла участь у флешмобі, який проходив під хештегом #укрліт_НЕ_нудно, який організувала авторка книги «Українська легко!» Наталія Клименко. Цей захід покликаний популяризувати нові імена в українській літературі та нагадати про вже відомих авторів. Отже, на нашу думку, створений студенткою інтернет-ресурс виконує основне призначення — здійснює промоцію книжкових видань.

Всеукраїнський фестиваль буктрейлерів і промороликів «Book fashion» (заснований 2015 року кафедрою видавничої справи та редагування Київського університету імені Бориса Грінченка) — щорічний Всеукраїнський фестиваль серед студентів та школярів, спрямований на розробку та просування в інтернеті буктрейлерів і промороликів до дитячої, художньої, бізнес, «розумної» книги та ін. Фестиваль підвищує рівень організації, залучає нових учасників майже з усіх областей України, знаходить нових партнерів та спонсорів, які забезпечують високий рівень призового фонду, що також заохочує студентів та школярів до участі. Захід супроводжується розіграшами подарунків від партнерів, виступами артистів. Нагороджують переможців почесні гості — представники ЗМІ, громадські діячі, актори та телеведучі [6]. У 2020 році відповідно до існуючих реалій проходив в онлайнформаті. На нашу думку, цей захід є вагомим складником науково-практичних досліджень студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» та суміжних програм, оскільки роботи на конкурс виконуються у таких номінаціях: трейлери до твору за шкільною програмою, до художньої книги, до дитячої книги, до «розумної» книги (наукової, науково-популярної), до ділової/бізнес книги, нон-фікшн, до книги у жанрі фантастики, до книги-переможця міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова».

У курсових і бакалаврських творчих проєктах студентів освітньої програми «Видавнича справа та редагування» факультету журналістики та Економіко-правничого фахового коледжу Запорізького національного університету досліджується історія виникнення і становлення, функції, видова характеристика, промоційний арсенал буктрейлерів і блогів. У всіх роботах відзначається новизна буктрейлера як промоційного інтернет-ресурса, інноваційний характер поєднання різних видів мистецтв. Водночас, наголошується на недосконалості і аматорському рівні підготовки сучасних українських буктрейлерів. У роботах, присвячених дослідженню блогів, відзначається, що провідними рисами книжкових блогів українського інтернет-простору є створення авторських рубрик та огляд книжкової продукції авторів, що отримали літературну премію, колаборації з видавництвами чи бук-платформами, що перетворюються на розіграші чи анбоксіни для споживачів контенту; відео з анонсом літературних заходів та можливістю побачити онлайн-трансляцію інтерв'ю з улюбленим письменником.

Отже, результати дослідження дають підстави виділити такі основні види науково-дослідницької роботи із зазначеним об'єктом: підготовка тез доповідей на конференції, статей у профільні наукові видання; виконання індивідуальних завдань до дисциплін — створення власних книжкових блогів у соціальних мережах, буктрейлерів і промороликів на різну тематику («Маркетингові стратегії

видавничої діяльності», «Промоція видавничої продукції» та ін.); написання курсових і бакалаврських творчих проєктів; підготовка робіт до участі у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт; проведення всеукраїнських тематичних конкурсів (Всеукраїнський фестиваль буктрейлерів і промороликів «Book fashion»).

1. Молода наука — 2019 : зб. наук. праць студентів, аспірантів і молодих вчених : у 4 т. [Електронний ресурс] / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. Т. 2. URL: <http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/4336.ukr.html> (дата звернення: 16.03.2021). [Перейти к источнику](#) [Вернуться к статье](#)

2. Молода наука — 2020 : зб. наук. праць студентів, аспірантів і молодих вчених : у 5 т. [Електронний ресурс] / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. Т. 3–4. URL: <http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/4327.ukr.html> (дата звернення: 16.03.2021). [Перейти к источнику](#) [Вернуться к статье](#)

3. Санатарчук В. Співпраця видавництва із книжковими блогерами як спосіб промоції видавничої промоції [Електронний ресурс] // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали VII Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів, викладачів та співробітників, Суми, 18–19 квітня 2019 р. / Сумський держ. ун-т ; уклад. : О. М. Євтушенко. Суми, 2019. 454 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77041> (дата звернення: 16.03.2021). [Перейти к источнику](#) [Вернуться к статье](#)

4. Санатарчук В., Горбенко І. Буктрейлер як сучасний метод популяризації читання // Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 9–10 квітня 2020 р. / редкол.: В. Л. Погребна [та ін.]. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. С. 290–295. [Вернуться к статье](#)

5. Блог Валерії Санатарчук (@valery_sanatarchuk) [Електронний ресурс]. URL: https://www.instagram.com/valery_sanatarchuk/ (дата звернення: 16.03.2021). [Перейти к источнику](#) [Вернуться к статье](#)

6. Всеукраїнський фестиваль буктрейлерів і промороликів «Book fashion» — online-формат [Електронний ресурс]. URL: https://www.youtube.com/channel/UCa5IeVjdg5IECHjJB_pVnAQ (дата звернення: 16.03.2021). [Перейти к источнику](#) [Вернуться к статье](#)